

ירושלים, ט"ו בתמוז תש"ד, 6.7.44

בשעה 9:00 באה משלחת העדה הספרדית בהרכב הרב יוסף הלוי, הרב יעקב ברוך, ה"ח' ד. אבולעפיה, ד"ר אופלטקה, ס. אלישר, א. אביון, ה' חסון, ה' חסין, ס. טהון, ד"ר ירק, ה' יתח אל ה' ד. בן-גוריון, יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית לא"י.

הרב יוסף הלוי: בין תקהל והרבנים הספרדים והאשכנזים רבה ההתרגשות על השערוריה, לא שנגעו ברב הראשי, אלא שהוא מעל בתפקידו, וזה היה גם אילו לא קבל משלחת בענינים אחרים, ומה עוד כאשר עוד לא קבל משלחת בענינים הנוגעים בנפשות.

ד. אבולעפיה: אמרנו לך שלשום שהתסרטות עצומה ישנה בישוב, בארץ בקשר לשאלה זו, ואתה ראית אולי בשבתות היום, שמוכרחים היינו בשם העדה בירושלים לפרסם קומוניקאט שאנחנו עומדים להתקבל על ידך, כדי שלא ייעשה על ידי מישהו שזהו קשה לנו לעבור על זאת בשתיקה. הרב עוזיאל הוא רב ראשי לא"י של כנסת ישראל, והרב עוזיאל הוא הראשון לציון - הרב הראשי של כל היהדות הספרדית העולמית, ואין אנחנו יכולים לעבור בשתיקה על זאת שה' גרינבוים פגע קשה ועמוק בכל הישוב, ובאופן מיוחד בחלק אחד של הישוב - הציבור הספרדי. בכדי להרגיע ולהשקט את הציבור שלנו מוכרחים היינו לבוא אליך להנחת לפניך את דרישותינו, ואנו מקווים שנקבל סיפוק מלא, אחרת אין אנחנו יכולים לקבל עלינו אחריות בעד מה שיכול לקרות.

אמנם אמרת לי: סדרתי בעצמי הרבה חשבונות, ואין אתה מתפעל מהחשבונות. משלחת היתה צריכה להתקבל על פר גרינבוים, אצא אצא המשלחת היתה בראשותו של הרב עוזיאל בקשר עם הצלת יהודי יוון, פר גרינבוים טרב לקבל את המשלחת כי בראשה עמד הרב עוזיאל. אין כל זכות, אין כל הצדקה לה' גרינבוים בתור יו"ר ועד ההצלה לעשות חשבון פרטי בעניני ההצלה, בהצלת נפשות,

בפרט כאשר המשלחת היתה באה בהצעות קונקרטיים, היו צריכים להשתתף באנשים שבאו זה מקרוב מירושן, ולא ייתכן שה' גרינבוים ישתמש בסמכויות כיו"ר ועד ההצלה ויסרב לקבל מטלת נכבדה זו.
אנו דורשים סיפוק סלא, בתור תביעה סינימלית אנו דורשים את סילוקו של מר גרינבוים בתור יו"ר ועד ההצלה.

ד"ר אופלטקה: קוראים אותי בן-גוריון הספרדי, אני איש הקהל כידוע לך, הקהל בא אלי ואני הולך אל הקהל, אני דימוקרט במלוא מובן המלה. כנסת ישראל יקרה לי מאד-מאד ובפרט עניני ההצלה, ואני אגיד לך שבאים אלי אנשים לעשרות פתוך העדה הספרדית, וזה מאז קרה האינצידנט, ראיתי ביניהם אנשים שסימיהם לא הריסו קול, לא התעניינו בשום דבר, ובאו אלי בדמעות בעיניהם, אנשים זקנים, בעלי סיבה, בכו אצלי במשרד באופן היסטירי. בא אלי סוחר אחד ידוע בתל-אביב ואמר: הפילו את עטרת ראשנו, אנשים יכולים להאמין אז לא להאמין בדת, זהו ענין פרטי של כל אחד ואחד, אך ישנם יהודים בעדה הספרדית המתפארים שזה נשאר להם מחימים הקדושים - הרבנות הראשית, בחייהם הפרטיים הם חיים בלי רב, בלי רבנות ראשית, אתה יודע מה שהיה פה לפני הכיבוש, כאשר דברנו על החכם באשי, זו היתה תפארתנו, זה היה המסען היחיד. מילדותי אני זוכר את הרב סאלאנט, את הרב אלישר, פה הוא היה - גם הועד הלאומי, גם כנסת ישראל, והם עוד חיים עם אותו סומנש ואנחנו איננו יכולים למנוע בעדם מלחשוב כך.

רציתי לחסוף מלים אלו, כי זו אינה שאלה של משלחת, אנחנו באנו מכל קצווי הארץ מירושלים, צתל-אביב, סחיפה, סטבריה, בשלחנו באופן מיוחד לדבר זה, להביא לפניך תעצומותינו. קראנו בעתונות שנזמט בו, גם אחרים נזמט בו, והוא לא רק סלא התנצל, אלא עוד איים בהתפטרות, ולפי הכתוב בעתונות הסוכנות שלנו עברה לסדר היום, אנחנו איננו עוברים לסדר היום, אנחנו איננו רוצים שיחיה סוג לדבר בסובן ידוע, אנחנו איננו רוצים לקבל עלינו אחריות.

למה שיכול להיות, אנחנו רוצים שהדבר יסודר לשביעות-רצוננו, לשביעות-רצונו של הציבור הספרדי, אשר בשמו אנחנו מדברים.

מי כסוך יודע מה שיש במסעלה, אם לא מרוצים בפקיד - פקיד הוא נשאר פקיד, אולי גם פקיד נבחר על ידי הקונגרס הציוני, הרב עוזיאל בשבילי גם כן פקיד, אבל פקיד בחסד עליון, ויש לראות את מר גרינבוים רק בסוב-אורדינייט שלו, ומה שאמר ה' אבולעפיה זה רק דבר טיטסיפלינארי.

אני מבקש זאת לטובת ההצלה, אני רואה אנשים אלה מדי יום ביומו, הם באים אליה הביתה, אל המשרד, תופסים אותי ברחוב, עלינו לא לננוע בעניני ההצלה, אין רשות לאף אחד - גם לא גרינבוים - לקלקל את הדבר, ובפרט קראנו גם מכתב שה' גרינבוים זה שלח להרב עוזיאל, והוא מוסיף סמן על המדורה: לא תכריחו אותי לחלל כבוד התורה. מה זאת אומרת? איני מדבר בטם הרבנים, בן אדם שמודיעים לו שחיללת את כבוד כל העדה, שליש הישוב, הוא לוקח את זאת בתוך ד' הקירות שלו, זה דבר בלתי אפשרי.

אנחנו מבקשים אותך לעשות מה שצריך ולא צבטמק בשום דבר אחר. כפי שידוע לי אין זאת הפעם הראשונה שהא' גרינבוים עושה כזאת.

ד. בן-גוריון: רבותי, ענין זה כולו הוא ענין טעור מאד. באמת יש להצטער על כל הדבר צער רב מתחילתו ועד סופו. אין

זה ענין ספרדי, אין אני מדבר עדיין לגופו של ענין. לך היתה כל נעימה ספרדית ואין ענין זה נובע לעדה הספרדית, אני מבין את ההתרגשות, אך זה יהיה עוול לענין אם תראו בזה פגיעה בספרדיות, ברב הספרדי או בראטון לציון. נניח שהיתה פגיעה, אבל לא היתה פגיעה באשר הוא ספרדי, לא בציבור הספרדי, היה סיכסוך עם הרב, איני אומר שזה ענין קל, במצב שאנחנו נתונים בו כל סיכסוכים כאלה מצערים מאד-מאד, הייתה מבקש מכם, ביחוד מהרבנים - הרי דברי חכמים בנחת נשמעים, לא צריך

ביחוד כשהנאשם אינו פה. מליס אלו שהרב השתמש בהן היו, נדמה לי, יותר מדי חריפים. בכל אופן לא היה בזה שמץ של ענין ספורדי.

אני מכיר איש זה, גרינבוים לא יעלה על לבו לפגוע ביהודי
באשר הוא ספורדי, לפגוע ברב באשר הוא רב ספורדי, ואני מבקש אחכם, את הנוכחי
כאן ואת חבריכם שאינם כאן, שהסבירו להם, שאין כאן שום ענין ספורדי, מפני
שהדבר כשהוא לעצמו הוא די מעציב.

מה היה כאן? נעשה דבר מלכתחילה מצער. ה' גרינבוים
הוזמן כיו"ר ועד הצלה להסתחף באסיפה. אתם צודקים שזה ענין של הצלה,
גם לגבי ידי זה ענין של הצלה. עוד לא שמעתי מאיש שהוא אינו עושה
בעבודה זו באמונה, לא רק באמונה, איני בוער זה, אבל אני רואה עבודה
זו, הוא עושה עבודה זו בחדה רבה, ותזכרו רבותי, שהיהדות הראשונה
סעברה עליה הכוס הזאת, כוס ההסמדה זו הייתה יהדות פולין.
אני בטוח שבשבילכם יהודי הוא יהודי, אין הבדל אם
זה יהודי סלוניקי או יהודי פולין, יהודי נשמר הוא יהודי, אך הכוס
הראשונה עברה על יהדות פולין, גרינבוים היה מנהיגה של יהדות פולין,
על משפחתו עברה כוס זו. יש לו בן שם שלא ידוע אם אינו בין הנהרגים,
אך לא רק הבן שלו, אלא יהדות פולין, משום כך גם השתקע בעבודה זו,
והוא עושה עבודה זו מתוך חרדה.

הוא הוזמן לאסיפה, באסיפה זו הוא נעלב. הנה יושבים כאן רבנים, כולכם ספרדים, יושבים בגילוי ראש, כך דרככם לשבת. גם הוא ישב בגילוי ראש ונעלב עלבון קשה. הוא בא לשם בשליחות ונעלב. אני אינני מטיל את האכמה על איש, ואני מבין ששני הרבנים - ובאמת אין הבדל אם רב ספרדי או לא ספרדי, הם היו שם בהור רבנים. אינני מטיל עליהם

כל אשמה, יכול להיות שלהם היה קשה להגן על ישיבה בגילוי ראש, אם כי הם לא היו צריכים למסוק דין, אלא אם יש להעליב בן אדם בגלל זה, אלא ייתכן שתוך כדי הדבר האי-נעים אין כל אדם מוצא חיכך את האבחנה, הם יכולים להבחין לאחר מעשה. אם אפגש עם הרב הרצוב, עם הרב עוזיאל הם יטביחו לזה, הם לא יכלו לתת היתר לשבת בגילוי ראש, אך אולי היו צריכים להגיד, שאין להלבין פני אדם ברבים. ייתכן שתוך כדי הרעש ומה שקרה לא מצאו מיד את האבחנה, קהם יצאו מגדרם, יתערבו בקהל (הרב יעקב ברוך: זה התחיל לפני שבאו הרבנים!), היה עלבון, אני פונה אל כבוד הרב, (הרב יוסף לוי: לפי דעתי הוא מעל בתפקידו!), אחת יודע שיש לשמוע את שני הצדדים, הוא לא היה מן המתחילים, אחרים היו מן המתחילים, ואין לשכוח יאדם זה גא בשליחות, הוא שליח ציבור, גא בשליחות שהוא עוסק בה, ועוד לא נמצא איש שיאמר שלא עוסק בשליחות זו במסירות ובנאמנות. הסברתי גם את הרקע הנפשי שהוא שליח יהדות פולין, הוא מוכרח היה לעזוב את האסיפה, הוא לא הוכן לכך, אתם צריכים להבין את המידות.

כל אדם, וביחוד שליח ציבור, אינו אומר שמפני כך היה צריך לקרות כה שקרה, ואני רוצה לפנות אליכם - וכאן אני פונה אליכם באשר אתם ספרדים, אם איני טועה, אם יש קו-בייחד את הטיפוס הספרדי, בכל אופן סאני מכיר שהוא עולה בזה על הטיפוס האשכנזי - הוא מיוחד במידת הסתיינות, שלווה ונימוסים יפים. אינו אומר שבין האשכנזים אין אנשים בעלי נימוסים יפים. בדרך כלל הציבור הספרדי בארץ שאני מכיר אותו, ביחוד הספרדי ממשי (אצל האשכנזים קוראים כל אחד מי שאינו אשכנזי ספרדי), הם מצטיינים במידה זו - דבריהם במתינות, יש להם נימוסים יפים. אני חושב שאתם בענין זה באמת צריכים לנהוג במידה הספרדית שלכם, במידת הסתיינות, ויש לשקול דבר זה שקרר כאן, אל תדין את חברך עד שהגיע למקומו, ודאי שלא הייתי רוצה שמיטתו מכס יגיע למקומו זה, שיעלב

במני רבים, אני רוצה שתמסרו זאת לחבריכם, אני מבין את ההתנגשות, אבל המסרו שני הדברים: (א) אין בזה שום דבר ספרדי מיוחד; (ב) כאן יש מקרה שה' גרינבוים נעלב הראשון קשה ונעלב בכלאו את שליחותו, בהיותו מיומן לאסיפה, במעמד של שליחי ציבור חשובים, ראשי הרבנים, שהם לא מצאו להם באותו הרגע - אני לא מאשים אותם - הם לא מצאו להם באותו הרגע מוצא מהסבך, אם כי אפשר למצוא מוצא מהוך שיקול דעת, אבל לא הסיד בא שיקול הדעת באותו הרגע, זה קורה אצל כל אדם, ולכן צריך לשכך, בלחוד אם זה קשור בעניני הצלה. באמת לא נוכל להוסיף בפני הגויים, קורה מה שקורה, התליינים אינם מבדילים בין ספרדי ובין אשכנזי, אין הבדל בין ווארשה וסלונקי.

הייתי בסאלונקי כאשר עדיין לא הייתה עיר עברית, כשבילי הייתה סאלונקי עיר עברית ואשונה בחיי, כאשר באתי לשם, כשלמרחי בסאלונקי זו הייתה כשבילי עיר עברית, זה היה האיריאל שלי כשביל א"י, כך חלפתי על חיפה ויפו, תל-אביב לא הייתה עוד אז.

והתליין לא הבדיל בין יהדות וארשה ויהדות סאלונקי. הענין עוד לא נגמר, עוד התרב תלויה מעל לראשינו. אנחנו עוד עוסקים בזה, זהו הדבר המרכזי שאנחנו עוסקים בו, מר שרתוק מס בענין זה באופן מיוחד ללונדון, קפלן גם הוא יצא אחסול בענין זה לקושטא. אנחנו עומדים במסא ובהן עם המשלוח, אנחנו עושים משה ומתן עם השטן עצמו בדבר זה. בגלל זה יצא ריב בקרב היהודים, בקרב שליחי הציבור. באמת לאן נגיע בינינו בשעה שהחרב פונחה על אצואר מיליון יהודים. כולם רוצים לעזור - הרב עוזיאל, ה' גרינבוים, הרב הרצוג - כולם, כל יהודי, הוך ענין כזה, לרגל אסיפה כזאת, תהא פרצה כזאת, לא נוכל לשאת את עינינו, ואני רוצה מאד לכחוק מה שקרה. זה קרה תחילה לגרינבוים, גם הוא לרעה חייב לשכוח. אם הרב עוזיאל מרגיש את עצמו נפגע, ואני יכול לתאר לי שהוא מרגיש את עצמו נפגע, אבל הוא לא נפגע כספרדי, גם הוא צריך לשכוח.

אני בטוח שהרב עוזיאל ברצון ישכח. אני מכיר אותו הרבה שנים, לפני היותו רב ראשי בירושלים. אני יודע שהוא אינו נוקם ונוטר. באמת יש בו מידות יפות, נימוסים יפים. אני בטוח שהוא מוכן לשכוח, ולדעתי יש לשכוח, כולנו צריכים לשכוח - ובכולנו אני כולל גם את ה' גרינבוים, גם את הרב עוזיאל, יש לשכוח זאת, יש להצטער על מה שהיה, זה צריך להיות לקח, אם כי זה לקח מר מאד. אילו זה לא היה קשור עם הצלה, זה היה מבייש אותנו בפני ראוטה הישראלית, אנחנו מיטב העם היהודי, כך רואים אותנו הגויים, אנחנו רוצים לשנות את מצב עם ישראל, לא ייפכן שדברים כאלה יקרו בינינו, והם קרו לא בין ארכי פרחי, אלא בין ראשי העדה - רב עוזיאל וה' גרינבוים, חבר הנהלת הסוכנות.

אנחנו איננו יכולים להחביא דברים אלה בבית. יש לנו אויבים די, הם שמחים על כך. הם שמחים על משבתנו. הכרחי לכבוש את היצר. אם בימים נוראים אלה לא נדע לכבוש את היצר, רע וסר שבעתיים יהיה גורלנו.

אני אומר לשכוח את זאת, ואני מבקש למסור לבני קהלכם, שלא היה בזה - ואני יכול להגיד זאת בבטחון של 100%, לא היתה כל כוונה לפגוע באיזה ספרדי, בנציגות ספרדית, בהרב עוזיאל, והסערה והצער וההסחאה שהיא טובנת אפשר לטכך אותה, ואתם יכולים לטכך אותה, ויש לשכוח דבר זה, ואני בטוח כאפשר לסדר את היחסים כאילו לא היה כלום, אתם צריכים לצאת מפה בזאת.

אני איני יכול לדבר בשם הרב עוזיאל, איני יכול לדבר

בשם ה' גרינבוים, אני אפגש עם שניהם, אני מכיר את שניהם, אני בטוח ש שניהם יהודים טובים, כל אחד יכול לשקול את הדבר, אני בטוח ששניהם ישכחו את הדבר הזה, וטוב שנדע להיזהר שדברים כאלה לא יחזרו, וכל אחד בכה שהוא יכול לעזור צריך לתת ידו לכך, לא רק שדבר זה יישכח, אלא

שלא יחזרו דברים כאלה, באמת שנקיים בתוכנו נימוסים של כבוד הדדי. כל אחד מאתנו - אדם חפשי ידע להוקיר קדשי הדת, אנשי הדת, איש אדוק ידע לכבד אתהמצפון של איש חפשי, אין איש שאין לו דבר קדוש, אין אנחנו יכולים להחקיים בלי זאת, אלה ואלה דברי אלוהים חיים, לכל אחד נכסי חירות יקרים לו, כל אחד לפי דרכו, ואני מאמין שאנחנו יכולים לחיות בשלום וברעות, גם אם יש לנו דעות שונות, ביחוד עם בני עדות שונות, ואם יכולים לחרום חרומה חשובה - כל ערה יש לה דבר מה חיובי, הספרדים יש להם הרבה דברים חיוביים, אולי יש גם לאשכנזים מה לחרום לספרדים, יש לספרדים לתת משהו לאשכנזים - מידת המתינות, שלא תהיה רחוקה, שלא אתהיה התעקשות על כל דבר קטן. עלינו לעקור זאת מלבנו. יש יותר מדי מזר בארץ-ישראל.

ואני אפגש עם הרב עוזיאל ועם ה' גרינבוים, אני מקווה שהעניין יסודר. ואני מבקש אתכם שאותה הרוח הטובה שהביאה אתכם חנה, אני מבין שאתם באתם כדי לשכך את הסערה, לא רק להביא את עצמותיכם, אלמלא כך לא הייתם צריכים להטריח את שני הרבנים וכל כך נכבדי העדה, ואני מבקשכם שתוסיפו לעשות זאת. אני מבטיח לכם שאעשה כל מה שבידי כדי שעניין זה יימחה, דהרוב עוזיאל וה' גרינבוים יוכלו לעבוד בעניין מסותף זה בחברים המכבדים זה את זה, לא אוכל להגיד דבר מסוים לפני שאני נפגש עם שניהם, אני מוצה קודם לדבר עם שניהם, ואני מקווה שהענינים יסודרו.

ד. אבולעפיה: אני רוצה להודות על הקוטפלימנס על המידות היפות, בפרט על המתינות, אבל גם לזה יש קץ, מי כסוך יודע דבר זה? איני יודע אם ההצעה האחרונה נתן לנו סיפוק. אנחנו העלינו בדרישה את טילוקו כל ה' גרינבוים מהיות יו"ר ועד ההצלה, ידענו שלא על המקום נתן חסובה חיובית, מארחי לי שתגיד שתביא את הדבר לישיבת

הנהלת הטובנות. אני מקווה שעל ידי חיוך חמצא את הדרך הנכונה לסדר את העניין הטר והמעצב בין הרב עוזיאל ובר גרינבוים. תקוותי גדולה שתצליח בכך, אבל אנחנו רוצים לחת לציבור שלנו יזה דבר, שהוא ידע מהעניין יסודר. פירסמנו היום קוממוניקאט ודרכנו שלא ייעשה דבר מצד הקהל (דב"ג: דבר יפה עשיתם!), אבל מחר יבוא אלינו הציבור, ביום ג' יש ישיבת הועד של העדה, ואנחנו צריכים למסור דין וחשבון, מה אביר להם?

ד. בן-גוריון: אמסור את כל דבריהם להנהלה, אולם לפני שאני אראה את ההנהלה, אני רוצה לראות את הרב עוזיאל ואת ה'גרינבוים, אולי עוד מישהו, אני מקווה שעד יום ג' הענייניהם מסודר, אני אעשה, אני יודע את הרב עוזיאל, אני יודע שהוא אינו איש מדנים.

הרב יוסף הלוי: אחרי אינצידנט זה פנו אל הרב עוזיאל ושאלו אותו אם הוא מוכן לדבר בענייני ההצלה בפחח-תקווה, אבל זו לא הייתה שאלה בעיניו, הוא הלך ודבר. הרב עוזיאל אינו חושב על עצמו, הוא חושב על העניין, האיש לא היה צריך לעזוב כל כך את ענייני ההצלה ולא לקבל את המסלחת, הוא ידע שהעם סבל בווארשה, גם בסאלוניקי סבל העם, האם אפשר לעזוב זאת?

ד. בן-גוריון: הפעולה בשביל הצלת יהודי יוון לא נפסקה אף לרבע אחר. יש חבר אנשים המטפל בזה באופן מיוחד. נפגשתי לא אחת עם שליחי הציבור היווני, גם עם מליטי יוון, שבאו בזמן ראחרון. עניין זה אני מכיר היטב, שום דבר שאפשר לעשות לא הוזנח, נעשה. מיוון ניצלו יותר יהודים מאשר מאלו ארצות הבלקאן, שם יש עזרת היוונים, יש רצון טוב מצד הורכיה, מטסת חורכיה עשתה קשיים גדולים, הגבילה את מספר רסיונות המעבר ל-9 לשבוע, דווקא ביחס למליטי יוון יש יחס טוב יותר, לאו דווקא ליהודים. מפליטי יוון הצליחו להציל יותר מאשר סבל ארצות הבלקאן, פעולה זו לא סבלה במשהו. איני מעלה על הדעת שאיזה יהודי

יתן סכעולת ההצלה הסבול בגלל איזה ענין שהוא, עכשיו יש אולי סיכויים גדולים יותר.

מ. אליסר: אני רוצה להצטרף לדברי ה' אבולעפיה ולהודות על המחמאות. ספרו לך על הלך הרוחות בציבור, אמסור לך מה שאני הרגשתי. יודע אתה שמנשה אלישר אינו מן הססוכנים ביותר. אני הייתי בועדה שאריכה היתר להפגש עם ה' גרינבוים. אני יודע את ערך הרבנים בארץ-ישראל, ואני איני איש דתי, ואחרי שנודע לי דבר זה הרגשתי הצורך - אולי הפעם הראשונה בחיי - לארגן קבוצה של 20-30 איש ולבוא לחלוש שערות ראשו, לתת לו ססירה נידוי, אין אני סאלה העוסקים בכך, אך רציתי לבוא למלא חובתי בתור יליד ירושלים, בן העדה הספרדית. אין פה שום ענין ספרדיף אמרת, ייתכן שהיה עושה זאת גם כלפי הרב הרצוג, מסלחת זו יכולה להיות בדיוק מסלחת של אטכנזים, ודברתי עם פרופיסטורים אטכנזים ואמרו לי: אצטרך אליך, בסקל זה נכה אותו עד שירד ככסאו, על אשר העיז לפגוע בכתר החורה, אך ה' בן-צבי מנע אותי מלמלא את רצוני.

משובתך נחנה לנו קצת אופיום, רופא טוב אתה, בן-גוריון, אז אבל אין אני חושב שאתה כיושב ראש הנהלת הסוכנות חייב להגן על כל מעשה של חבר הנהלה אחר, אך אופיום פועל רק לזמן מה, אתה יכול להשקיע עשרה אנשים, אנחנו לא נוכל להשקיע את העדה הספרדית כולה. אם אדם זה ימשיך להיות יו"ר המפעל, אני חבר ועדת המפעל - אני חרד לתוצאות חלילה, אם דבר זה יוודע לציבור הרחוק, לבולה. אנו רוצים שהדבר יקבל פחרון ראדיקאלי, שהוא יסחלק בחור יו"ר ועד ההצלה, ייסאר חבר בועד. אני רוצה לבוא אל היו"ר, לא אוכל לבוא אליו עם הועדה שאנחנו בחרנו, ואנחנו לא נוכל לשבת עם גרינבוים. זו אינה הפעם הראשונה שה' גרינבוים העליכ את העדה

הספורית, הוא קרא לה: עץ יבש, מדולדל, הספרדים לא ואים לבוא בין היהדות, כי אלא עשו כלום, תקרא זאת בעתונות, כל אחד יודע זאת. לא נוכל לקב' מורסיום זה, עם כל הרצון שלנו, וזה בגלל חרדתנו למפעל שהוא יושב בו ראש.

אנו דורשים דרישה אחת, וממנה לא נזוז, אנחנו דורשים מיסודיו של ה' גרינבוים ולא סידור מספחתי, זה לא פגע רק בהרב עוזיאל, אלא בכלל הישוב. כל הזמן השגשג שהוא לא רצה לפגוע בספרדים, אני בקי בנעדה בישוב, שמעתי מן העתונות, אני יודע את דעת הקהל, ואני חוזר ומבקש רק פתרון אחד - סילוקו המידי.

דר' אופלסקה: הערה קטנה - אחת רואה כאן אנשים שסיבה זרקה בהם וגם צעירים, זה מראה לך שזה לא צחוק. אנחנו מחוננים - נכון, אבל עם המתינות שלנו הפסדנו הרבה, ואין אנחנו נכונים עתה ללכת מעל לגבול. אני מצטער מאד, בן-גוריון, דאחה הבאת את כל העניין על רקע אישי, כאילו חלך ותסדר פגישה בין הרב עוזיאל וה' גרינבוים א' (דב"ג: אני בקוה שהעניין יסודי), לו גם הרב עוזיאל יסכים לפגישה, לו גם ה' גרינבוים יסכים לפגישה וישחוו ביניהם, אנחנו לא נשקוט, זה אינו עניין אישי, בהחלט זו היא שאלה ציבורית חשובה מאד.

בקשתי סמך בסוף דברי לחת את כל השוכנת לבך לזה, כי ד בר.

זה הוא יותר רציני מאשר אחת מחאר לך, אנחנו - כמו שאמרת - שליחי ציבור, וכא נגיד לאנשים אלה שהם רק בעלי הרגשה, שהם אינם חושבים במוח, הם אומרים: נעלבנו קשה. אני בקי בעמי, איני חושב שמיום שבתך על כסא הנהלת הסוכנות היהודית היתה לך הדוממות לראות כשלחת כזאת בעניין כזה, זו היא המעט הראשונה שקורה דבר כזה באופן כל כך בולט ובאופן ציבורי. אמרת על ההצלה מה יגידו הגויים, גם אני אומר דבר זה. אחת מציע לנו שאנחנו נוותר, אנחנו חמיד מוותרים, אנחנו סוכניסלוותר, אך אותם הרברים צריך להפנות לא' גרינבוים: אחת שעשית למען יהדות

אחת שמבלת כל כך עם יהדות פולין, לאחר שהדברים שעברו עלינו והם לא ייטבחו, דווקא בגלל זה אחת הייתה צריך לוותר על כל הרגשות האישיים שלך. לבת אחת פונה רק אלינו, תפנה גם אליו.

לטובת כל הישוב - אני מושיב בכל כלה וטלה דאני אומר - אני מבקש ממך, מכל הנהלת הסוכנות לעיין בדבר, באנגליה דבר זה מצוי, לא להביט על הדבר כעל אינצידנט אישי, למלא את דרישתנו, כהיא דרישה רבנית וצודקת וגם כעשית.

נניח שהוא ייסאר בראש ועד ההצלה, ישנם אנשים כסוהו (כואה על אחד הנוכחים) כסוני, שצריכים לבוא בדברים אחר בכל רגע, לא נוכל לעשות זאת, זה למעלה מכוח אנשי לטפל עם איש שאנחנו יודעים שהוא יהודי אותנו, אנחנו איננו נוצרים שאם סוברים על לחי אחת הוא כגוי או דלוי הדניה, לא תוכל לדרוש סאתנו דבר זה. אנחנו באים אליך כראש הדנינו, תסדר את הדבר.

אחת אומר שהוא מסוב, מי אינו מסור, אחת כולך מסור לעניני רגש, גם אדריס מסורים, הוכלו למצוא בן-אדם אחר שיגוא שמגע עם דקהל, כגמתי דקהל, יש חלק חשוב של הישוב, במקרה קוראים אותם ספרדים, והם פועלים גם כן לכונת הישוב, לטובת ההצלה.

קבלנו בועד העדה הספרדית אצא בהל-אביב מכתב מכפר הרוב ור הוא ספרדים, דיתה שם לפני שבועיים בערך כפעל סטעס מגבית ודולה, דברו ודעליחו, אחר כך באו בפעם השניה לגבות, בינתיים קרה חקירה הכסאית מאד-מאד, והם פנו אלינו בשאלה, ואנחנו אטרנו להם: לא, הם צריכים להת את הכסף. כך מעבירים את הדברים לנציגות, ומה נגיד להם כך יללא ידיה דצון להת, איננו רוצים שהדברים יגיעו לידי כך, אין ני רוצה שיגידו עלינו שאנחנו כהבטלים, זו היא שאלה אנשית חשובה. עליך להתחנן בציבור הרחב, הוא לא יסכים שתעביר את כלר ענין על רקע

איטי, זו שאלה ציבורית מסדרה ראשונה. אנחנו רוצים פעולת הצלה, שכולנו מרגישים בה, כבר כעת חתכו את ידינו ואת רגלינו, לא נוכל להשתתף אם בראש ועד ההצלה עומד אדם שאנחנו חושבים, גם אילו לא בצדק, שהוא העליב חלק חשוב של הציבור. אתם צריכים לעשות זאת, אבל בעד זה שיחליקו, אבל לא בצורה אישית.

דר' ירק: מר בן-גוריון אמר שבכלל עבודתו של מר גרינבוים

היא טובה. בשנה האחרונה הייתי לכל הפחות

ב-5-6 אסיפות בשם התאחדותנו בועד הפועל של סגבית ההתגייסות,

ובכל מקום רק שמעתי דברים נגד צורת חנהלה של ה' גרינבוים,

ה' בן-גוריון יכול לשמוע בענין זה את דר' ברט, ישמע מה שהישוב חושב,

לא כי הוא איש רע, אלא הוא אינו שומע את האנשים, והוא עושה מה שהוא

רוצה. הישוב בכלל אינו שבע רצון מענין חנהלה פעולת ההצלה.

ד. בן-גוריון: מה שאתה אסרת זה דבר אחר, לא זו היתה מטרתכם,

יש לי רק להוסיף דבר מה לדברי מר אלישר.

מדבריו ראיתי כמה חברים נגעו עמוק, ודברין מצעריים מאד-מאד, כי אן

נגיע אם כך יהיו חברים בתוכנו. באמת, לא ייתכן שלא נחשוב קצת את

דרכנו.

אני אומר זאת לא רק בנוגע לאינצידנט, קורים עוד

דברים בתוכנו, בישוב, ולעתים הם מעלים מחשבות נוגות וקשות. לאן

נגיע אם לא נוכל קצת לסקוט ביצרים שלנו ולסקול את עניני הכלל,

באמת זה נורא. איני חושב שאתם דווקא צריכים לשמוע מוסר, ואני

אינני צריך להסיף מוסר, אבל דברין מחרידים, אני יודע שאתה לא איש

חסערוריית, זה הדבר הכי קל, אבל לאן נגיע. איני חושב שזה דבר

קשה לסטור על לחיו של מישהו, להכות - זה קל מאד. אני חושב שאנו

צריכים להיות מוכשרים למלאכה קשה יותר - לכבוש את היצר שלנו.

אנחנו מוכרחים לעשות זאת.

ועל עוד דבר אחד חייב אני להביע את צערי. לא חיתה אף מלה של צער על העלבון שנגרם לה' גרינבוים קודם, זו היא עובדה רבותי, הוא נעלב תחילה (הרב ברוך: על ידי הציבור!). אני חכימי, שאתה דר' אופלטקה תגיד, שיש להצטער על דבר זה! איני בא בטענה שאיש לא הביע צערו על ענין זה, אנחנו מוכרחים לא רק את הצד שלו, אלא את הצד שלי, אנחנו כולנו יחד, באמת "כלישראל חברים", אי אפשר שכל אחד יראה רק את הרגשותיו - נעלב אדם, נעלב אדם בפומבי, אף אחד לא הזכיר זאת. אני מציין עובדה זו, אני אומר לך, א' אלישר, לאן נגיע אם היצרים ישלטו בנו, גם אם יצרים מוצדקים, לא ייתכן, מוכרחה להיות אצלנו אחריות כללא-יהודית. נדאג לכל המחנות לקרן ישראל בעיני הוויים. אני בכל זאת בטוח שלא תקח מקל, לא תתן לאחרים לקחת מקל - מקל זה לא כל כך נורא, הדיבור הוא נורא יותר. פעם בימי חוסר העבודה היינו באים בתביעות אל דיזנגוף, והוא אמר לנו: שברו את הסמכות פעם אחת, ואל תאיימו, האיום הוא נורא יותר, לא טוב הדבר הזה, אבל זה לחוד. דבריו נעו עמוק מאד, כי הם מגלים תחום נוראה, ואנחנו יכולים בנקל להתגלגל לתוכה.

פ. אלישר: אני רוצה שפעם אולי תתנו אנאליזה על הלך הרוח של

חלק אומה זה, אולי זו תהיה עוד אזהרה לכולנו,

לתת לעצמנו דין וחשבון פנימי, למצוא מוצא, לא לשוא דבר זה.

ד. בן-גוריון: אני מקבל מה שהיה בדבריון שחתרגזות לא רק בגלל

ענין זה בלבד, אבל זאת גם כלפי אחרים. כל האסון

הוא שכל אחד רואה רק את מינתו. נסיתי להסביר לך את הרקע הנפשי,

לא באשר ה' גרינבוים הוא חבר ההנהלה, לא באשר הוא חברי וידידי - לא

מפני זה, רציתי לתת לכם רקע של יהודי פולני, מה עובר על יהודי

כזה ב-2-3-4 השנים האחרונות, עליכם דבר זה לא עבר, אני מקווה שלא

יעבור עליכם, רציתי שתבינו זאת. אתה בא בתביעה להבין מה שנערם

לאט-לאט על ידי פגיעות, לעתים מדומות - גם על פגיעות מח מות ישג לעמוד; אם הוא אומר שפגעו בו - זו היא עובדה. מבחינה זו הישוב היהודי הוא מדבר, לא ייתכן שנחיה בדזשונגל, ואין להביא עדות מכל מקום ומקום.

הייתי שמח אילו יכולנו להפגש, לא לרגל ענין זה, לשיחה בכלל על הרקע, כי אני מניח כי אלמלא היה הרקע מקודם לא היה הדבר כל כך מרתיח.

האי אפשר שיהיו קצת יחסים אחרים בין א יהודים,

באמת אנחנו כולנו עכשיו על הגרדום, ואני רוצה להגיד לך ולחבריי הצעירים, כי באמת זה תלוי בעיקר בדור הצעיר, בשמחה וברצון רב אפגש אתכם לשיחה לא על דברים קונקרטיים, לא על בחירות לאסיפת הנבחרים, לא על איזורים, אלא על דבר שהוא חשוב יותר מכל זה - על היותנו יחד יהודים בשעה זו ובארץ-ישראל, הבה ונזכרה, יש טענות גם עליכם.

אמרת שה' גרינבוים אמר דברים קשים, איני זוכר אותם, אולי לא קראתי אותם, יש טענות גם עליכם - אולי לא לבסרי בלתי מוצדקות, לא שאחרים נפגעים על ידיכם, אני חושב שהכלל נפגע. הטענה שלי היא שאין רואים אתכם במידה מלאה ומספיקה נוסאים בעולם, יכול להיות שיש סיבות לכך, אבל נעשה פעם שיחה כזאת על עניני הכלל ועל יחס הכלל, כי אילמלא זאת לא היו דברים כאלה כל כך מחרימים.

ברצון אפגש אתכם בתנאי שלא יעלו על הפרק ענינים

פוליטיים אקטואליים, כי איני רוצה להתערב בעניני אסיפת הנבחרים, בעניני בחירות, אנחנו הולכים כרבע לקראת שעות סכריות באמת, המלחמה כנראה תיגמר; שאלתנו רק תעלה על הפרק, אנחנו נעמוד בפני מערכה קשה. אתם יודעים זאת; שישלנו טענות גם ליהודי גרמניה, לא רק בגד היהודים הספרדים, אותו הטענה שישלנו בגד חלק הספרדים. אינני מאמין שהספרדים זהו גוש אחד, כמו שהגרמנים אינם גוש אחד, אך יש חשש שבתוך חלק של הישוב הגרמני יש משהו שעלול להכשיל אותנו במערכה

זו, ויש חשש שגם בחלק הספרדים יש כזאת, ופה אחוז אחד יכול להזיק - הכוח להטיב הוא קטן; הכוח להזיק הוא גדול.

היתה טובה שיחה בלי ענינים מעשיים, כי יש תביעה.

לנו יהיו נחוצים חלוצים צעירים לאחר המלחמה מבני הארץ, כי מקור החלוצים לאסוננו הגדול נסמך, ואנחנו נמצא את החלוצים רק בארץ. אני רוצה לראות חלוץ מהעדה הספרדית, כי יבואו יהודי בולגריה, יהודי תורכיה, יהודי פרס, הם לא ספרדים, אבל גם לא אשכנזים, ופה שלא אשכנזי זה כבר ספרדי, יהודי איטליה הם כיהודי גרמניה, הם יהדות מערבית, ופהם יבואו מעטים.

בתוך כוס התרעלה יש לפעמים סיפה אחת של נחמה, של

נחת, סיפה כזאת היתה לפני שבוע, נתקבל מכתב מאת חייל יהודי מרומא מיד אחרי כיבוש העיר, המגישה עם הקהילה היהודית ברומא לאחר גירוש הגרמנים, היהודים הלכו בפעם הראשונה לאחר חדשים רבים להתפלל בבית הכנסת, ולסם בשעת תפלה ראשונה זו באו חיילים מארץ-ישראל, איך התנפלו עליהם ונסקו כל אותו מאותיות "פלשתיין" על כתפיהם.

כל שבט שלנו יצטרך לתת חלוצים, יש ענין של שפה, של

נוסח חיים, יש דבר מה משותף אולי בין נוסח החיים של יהודים ספרדיים ויהדות ארצות המזרח. יש עוד תביעות, ברצון הייתי נפגש לדבר על ענינים כאלה.

ובזאת אני אומר רבותי, 'נעשה מה לשכך את הסערה, לא

ללבות אותה, אני מקווה שעד יום ג' יהיה לי מה להגיד, אעסוד בקשרים עם מר אבולעפיה.

אני רוצה להודות למר בן-גוריון על הזמן שהקדיש

מ. אלישר:

לסלחתנו, נעים לצאת מהשיחה הזאת, ואם מוציא

לפועל את הצעתך האחרונה, שאתה רוצה לראות מסלחת, ספרדית ולדבר אתה

לא על דברים קונקרטיים - הרי מעז יצא מתוק. עשרים וחמש שנים אנחנו

צועקים ואיננו נענים, רק לפני שנה ראינו אותך יוצא חצץ על העוול

שנעשה לילדים ספרדים. אתה היית הראשון שהודית שהיתה הזנחה לא רק במשרד זה אלא גם במשרד ההסתדרות, זה נתן לנו סיפוק (דב"ג: גם אתם אסמים), דברים אלה פגעו בי באופן עמוק, ההזנחה של עדות הסדרה, ביסוסי הזילזול שלא מרצון, זילזול שלא בכונה - תינתן לנו אפשרות לדבר אתך במסיבה קטנה, אבל הנורסים הם גורמים, עובדות שנוצרו כאן במסד זה לפני 20 או 25 שנים (דב"ג: תפקידו של מסד זה הוא לקלוט כל הבליסטראות ברצון!).

לפני עשרים שנה יסדתי בירושלים את הסתדרות הפקידים, פנינו אל המשרד הזה לקבלת מספר פקידים, ותשובת מר אריאב הייתה שפקידים מתקבלים לפי הכשרתם ולא כספרדים או כאשכנזים, ונצטבר במשך שנים משהו.

אם בלך לעשות אנאליזה, נראה את הדברים שלב אחר שלב, אם נשב מלי אידיאה פיקט, שתתן באטת תשומת לב לדרישתנו, אתה וחבריך (דב"ג: גם אתם לדרישות שלנו), אנחנו מוכנים לעשות, להיתתם לעולה לפי כל המצפון היהודי החרד לעגלה, אנחנו באים לדבר מה בשם הספרדים, היות וחלק זה מקומה, מנוצל, יש ניצול (דב"ג: אני הייתי אומר: מרגיש את עצמו מקומה, רואה את עצמו מקומה!), יש קיפוח די-סקטור, נראה מה הוא נבמצא תרופה למכה.

ד. בן-גוריון: אולי היה זה מסייע לדבר אמת, לא לי, אני אעשה את

חובתי, לעזור לי במלה אחת סכם שתבדדו נעשה עוול

לאיש לכתחילה - איני אומר סדר הרבנים, והיתה פגיעה קשה.

ד. אבולעפיה: נודה ונסכים שפר גרינבוים נעלב באותה אסיפה, מה גרם

לזאת איננו יודעים, לא היינו נוכחים, אך מר גרינבוים

היה יכול למנוע ^{חובש} זאת על ידי זה שהיה ^{אצא} כובע.

בשםכא אני מודה לפר בן-גוריון, בשםכא אני מקבל את

הצעתו על פנישה כללית-סתמית ובפרט כשלא חוביל את הנושא, והוא מנובל

רק שלא הלעלות ענינים מעשיים אקטואליים.

אנחנו מקווים שר בן-גוריון יצליח לחסל את .
אעפ"י לשבישת רצונם של כל המעוניינים (דב"ב: אני מקווה שאתם תסייעו
בירי) אנחנו תמיד לרשותך.
ואחרי ענין זה אנחנו מקווים לשמוע מר בן-גוריון
שהוא יקבע את המועד לשיחה.
